

Pasfoto zonder vergiet; de rechter heeft het laatste woord

door Fokko Oldenhuis

RECHT & KROM

Eind juli haalde de rechtbank Noord-Nederland de landelijke pers. Het ging over de ‘kerk’ van het Vliegend Spaghettimonster. Het begon in 2005 in de staat Kansas (VS). De overheid besloot dat bij de biologies voortaan naast de evolutie-theorie ook het creationisme (God is schepper) of intelligent design (de aarde is het werk van een bovennatuurlijke ontwerper) aan bod moesten komen. Een inwoner van Kansas was daar heel boos over. ‘Dan kun je ook wel voorschrijven dat je les moet geven over het Vliegend Spaghettimonster’, zo schreef hij op internet. Als je tegenwoordig op internet boos wordt, geeft dat meteen heel veel volgers. Het Vliegend Spaghettimonster dat als spotschrift begonnen was, groeide uit tot een wereldwijde anti-religie met een boek en rituelen. In de Spaghetti ‘kerk’ geldt het vergiet als heilig object, zo valt te lezen op hun website: ‘We zetten het op ons hoofd om God, het Vliegend Spaghettimonster, te eren’.

Dirk Jan Dijkstra uit Emmen, oprichter van de Nederlandse tak, wilde een ID-kaart laten maken. Hij leverde een foto in

met een vergiet op z’n hoofd. Voor zo’n pasfoto gelden strikte regels (de fotomatrix). Het hoofd moet onbedekt zijn. Als de aanvrager aan-toont ‘dat godsdienstige of levensbeschouwelijke redenen zich verzetten tegen het niet bedekken van het hoofd’ laat de paspoortwetgeving een uitzondering toe. Keppeltje mag;

Fokko Oldenhuis is bijzonder hoogleraar Religie en Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen.

hoofddoekje ook. Niqab niet. En zo’n vergiet dan? ‘Emmen’ weigerde zo’n foto. Dirk Jan ging naar de rechter.

De rechtbank stelde vast dat de Spaghetti ‘kerk’ in elk geval een ‘in de maatschappij aanwezige levensbeschouwende stroming is’. Maar daarmee was de vraag of je als gelovige verplicht bent een vergiet te dragen niet beantwoord. Rechters vragen in zo’n geval door: dat is hun vak. Tijdens de zitting bleek dat Dirk Jan – juridisch adviseur in het dagelijks leven – z’n vergiet niet draagt als hij zijn klanten van juridisch advies dient. Commercieel gezien leek hem dat niet haalbaar. Daarmee viel het doek voor Dirk Jan. De rechtbank vond dat Dirk Jan niet had aangetoond dat ‘zijn’ levensbeschouwing het dragen van een vergiet dwingend voorschrijft. Dirk Jan ging in hoger beroep. Ik schort mijn eigen oordeel over deze kwestie dus nog op.

Dirk Jan beriep zich voorts op het gelijkheidsbeginsel: als een jood z’n keppeltje mag dragen, dan mag ik mijn vergiet dragen. Maar zo gemakkelijk werkt dat beginsel niet. Je kunt je wel kerk nôemen, maar daarmee bèn je het nog niet. Toen Ab Klink (Minister van Volksgezondheid) een rookverbod voor cafés instelde, kwamen vijf rokers op het idee een zogenaamd ‘rokerskerk’ op te richten om in hun café te blijven roken tijdens hun ‘dienst’. Daar prikt de rechter doorheen. De Kerk van Satan aan de walletjes van Amsterdam was in feite een prostitutietent. Die ‘kerk’ kreeg van de hoogste rechter in Nederland de kous op de kop: geen kerk dus! De fiscus mocht dan ook tijdens de ‘diensten’ binnenvallen (lees: de boekhouding in beslag nemen).

Ook in zaken van religie heeft in Nederland de rechter het laatste woord.